

könyvben. S ez nem megvetendő dolog. Mert igen sok helyen meg volna a jóakarát, de hiányoznak a kivitelhez szükséges érzék és ismeretek. A budai könyvtár vezetőitől minderre nézve igen sokat lehet tanulni. Mint az évkönyvből látható, az egyesület elnöksége, élén dr. Csorba Ferenczcel, mindenre kiterjeszti figyelmét, a mi a könyvtári élet élénkítésére s a könyvtár mentül használhatóbbá tételére szükségesnek mutatkozik. A nemzeti kultúra legnevezetesebb tényezőivel mentül szorosabb összeköttetést akarnak létre hozni, s ebbeli törekvésüket kétségkívül siker fogja koronázni. A közoktatásügyi kormány mellett a múzeumok és könyvtárak országos főfelügyelősége is élénk rokonszenvvel kíséri működésüket s az évkönyv a sajtóról is hálásan emlékezik meg, mely szintén nem késik buzdító elismerésének kifejezésével. Érdekesnek tartjuk a fölemlítésre, hogy a budai könyvtár egyik nagy fővárosi könyvtárunknál kieszközölte a neki hiányzó műveknek a tagok tudományos használatára való átengedését. (e.)

Mährisches Gewerbe-Museum in Brünn. *Katalog der Buchausstellung.* Brünn, 1898. 8-r IV + 278. l.

A brünni iparmúzeum folyó év december 2-ikán ünnepeli meg fennállásának negyedszázados jubileumát. Ezt a jubileumi esztendőt azzal tette emlékezetessé, hogy márczius 6-ikától április végeig könyvészeti kiállítást rendezett, melynek czélja első sorban a morvaországi emlékek összegyűjtése és kiállítása volt. Azonban az osztrák császárságnak úgyszólván egész területe és Magyarország is képviselve voltak a kiállításon. A monarchián kívül Németországból küldtek még igen érdekes dolgokat. Sok tekintetben hasonlított ez a kiállítás, már a mint katalógusából látszik, a mi 1882-iki könyvkiállításunkhoz. Mindössze abban különbözik, hogy az irás egész körére kiterjeszkedett s okleveleket és pecséteteket is tartalmazott. Ezenkívül specialitása az ex-libris-kiállítás, mely, mint ilyen, a katalógus szerint Ausztriában az első volt. Ez a katalógus a maga egyszerűségében nem is hasonlítható a mi pompás díszművünkhöz. 1497 kiállított tárgyat sorol föl, de csak a legszükségesebb helyeken közöl részletesebb magyarázatokat. Azonban az egyes csoportok előtt élénken megírott kis czikkek olvashatók a könyv történetének különböző kérdéseiről, minden egyes pontnál utalásokkal a kiállításon megtalálható jellemző darabokra. Igen nagy gondosság és szakértelem jellemzi az egész kiadványt. Az első czikket *dr. Bretholz Berthold* írta a pergamentről, a papírról, a kézírásról és az oklevélről. Ez a csoport foglalta magában a pecsétkiállítást is. A második rész középkori képes kéziratokat (kódexeket) mutatott be, melyekről *Leisching Gyula* a brünni iparmúzeum igazgatója írt tájékoztató közleményt. Igen érdekes a következő kisebb csoport, a mely a népies festésű morva énekeskönyvből jött létre. Ezekről *Haudek Viktortól* olvasható egy

kis tanulmány. E szerint a népies művészetnek ez az ága mindössze néhány éve ismeretes. A morvaországi etnografiai kutatások terelték rá a figyelmet s éppen a tanulmány írója volt az, a kinek véletlenül a kezébe került az u. n. boržicai énekeskönyv a mely aztán behatóbb vizsgálódások útját nyitotta meg. Ezeknek eredményéről legvilágosabban a kiállított gyűjtemény beszél, melynek révén most már határozottan állítható, hogy a múlt században a morvaországi tótság körében népies könyvfestő iskola létezett. Ennek a népművészeti ágnek eredetét még nem sikerült kinyomozni. Annyi azonban Haudek szerint bizonyos, hogy a morvaországi és magyarországi tótság egymásra kölcsönhatással voltak. Az eddig ismert magyarországi tót énekeskönyvnek ebben a fajtában a turalukai (Myjava,) mely Liborčenus János evangélikus rektor műve 1684-ből és a Kužka Dánielé 1674-ből vagy 1634-ből. Mindkettőnek jellege azonban elütő a morvaországi könyvekétől. A brünni katalógus következő czikke a könyvnyomdászat kezdetét ismerteti s szerzője *Schram Vilmos*, a brünni Franzensmuseum könyvtárnoka, különösen a morvaországi adatokra fektet nagy súlyt. Az első nyomtatvány morva földön 1486-ban jelent meg Brünnben »Agenda secundum chorum Olomucensum« czímen. 1499-től 1601-ig »csodálatosképen« nem volt Brünnben könyvnyomdászat. Igen érdekes *Leisching* czikke a könyvek illusztrálásáról, mely a sokszorosító művészeteknek dióhéjba foglalt története a legújabb időkig. Megérinti a modern angol iskolát is, különösen Morris és Crane érdemeit emelve ki s érthető büszkeséggel emlékezik meg a világhirre jutott morva születésű művészről, a nálunk is jól ismert és nagyon kedvelt Mucha Alfonzról. A francziák legújabb törekvéseit azonban nem méltányolja eléggé. Mert az az állítása, hogy a jelenkori híres párisi művészek közül Steinlen és Schwabe svájcziai, Carran d'Ache orosz, Vierge spanyol és Mucha morva, nem dönti meg a modern franczia művészet méltó hírét és nagyságát. Mindezek a művészek a franczia hagyományokon fejlődtek azokká, a mik s róluk is elmondható, hogy csak bölesőjük ringott Orosz- vagy Spanyolországban. A kiállításnak ez a része szintén igen tanulságos lehetett. Úgyszintén a könyvkötészeti rész is, melynek meg szemlélését *Schirek Károly* brünni iparmúzeumi őr szép kis dolgozata igen tanulságossá tehette. Az ex-libris gyűjteményt *Koch Károly* ismerteti, elmondva röviden e műipari csecebecse történetét attól az evangeliumos könyvtől kezdve, melynek tábláján Theophano császárné és fia III. Ottó arczképei voltak, egészen a Leiningen — Westerburg gróf híres gyűjteményéig, melynek egy része a kiállításon látható is volt. Pálffy Károly és Esterházy Albert grófok ex-librisei is szerepelnek a katalógusban. Amaz a XVIII. századból, ez 1830 körül. Végezetül megemlítjük, hogy Magyarországról a Magyar Nemzeti Múzeum könyvtárából

Mordechai ben Hilel kommentárjának 1373-diki zsidó pergament kézírata és egy inkunábulum (Clementis V. Constitutiones. Mainz, Peter Schöffler von Gernsheim 1471.), az esztergomi érseki könyvtárból szintén egy inkunábulum (Missale Strigoniense, 1491), a kassai Felsőmagyarországi Muzeumból egy antifonale s Ráth György gyűjteményéből: (Peter Schwarz) Stern Messias cz. 1477-iki fametszetekkel díszített inkunábulum voltak kiállítva Brűnben.

E—r.

Outlines of the History of Printing in Finland by Valfrid Vasenius . . . translated . . . (with notes) by E. D. Butler. London, 1898. 8-rét.

Butler, a magyar akadémia és Kisfaludy-társaság tagja, lefordította finn nyelvből angolra dr. Vasenius helsingforsi egyetemi tanárnak a finnországi nyomdászat történetéről tartott ama értekezését, melyet a tipografia odavaló behozatalának 250 éves fordulója alkalmával tartott 1892-ben a helsingforsi egyetemen. Fordító sok érdekes és tanulságos jegyzetet csatolt az eredeti dolgozathoz a finn irodalomban kevésbé járatos olvasó fölvilágosítására.

Dr. Vasenius a bibliografia barátjait már egy előbbi munkájával örök halálra kötelezte volt, értem *Suomalainen Kirjallisuus 1544—1877*. (Finn irodalom 1544—1877) című könyvét, melyben a finn irodalom teljes lajstromát adta a szerzők neveinek alfabetikus rendjében és azonkívül szakmák szerinti csoportosításban is. Utólagos pótlékokkal a jegyzéket az 1895. évig egészítette ki azóta.

Ámbár a finn irodalom története, mint látjuk, már a XVI. század közepével kezdődik, az első nyomdat csak 1642-ben állították föl, még pedig az åboi egyetemen s ez a nyomda hosszabb ideig az egyedüli volt, mely az országban működött.

Szerző érdekesen beszéli el ama számos viszontagságot, melyeket a nyomdászat a lefolyt negyedfél századon átélt.

Kropf Lajos.

FOLYÓIRATOK SZEMLÉJE.

I.

HAZAI FOLYÓIRATOK.

Az **Egyetemes Philologiai Közlöny XXII. évfolyama IV. fűzetében** (1898 április) *Kont Ignác* folytatja a mult évi francia filologiai irodalom ismertetését. Az **V. fűzetben** (1898 május) az előbbinek folytatásán kívül *Katona Lajos* dolgozata olvasható a *Gesta Romanorum Sztáray-kódexéről*. *Heinrich Gusztáv* az »Igaz barátságna és szíves szeretetnek tüköre« czimen 1762-ben megjelent magyar elbeszélő költe-